

Raadsvoorstel

Raadsvergadering

28 januari 2019

Commissie Ruimte

14 januari 2019

Afdeling en opsteller

ROW/W.J. Buiten/R. Kamp/0578-699494/w.buiten@heerde.nl/r.kamp@heerde.nl

Portefeuille

W.I. Meijer

Programma

[Programma-onderde(e)l(en) volgens begroting]

Opnemen in Bestuursagenda

nee

Agendapunt

7.

Onderwerp

Borgstelling lening energiecoöperatie Heerde Energiek

De raad besluit:

1. Borg staan voor leningen ten behoeve van de lokale productie van duurzame energie door een collectief van inwoners te kwalificeren als een invulling van de publieke taak van de gemeente;
2. De energiecoöperatie Heerde Energiek aan te wijzen als partij die voor borgstelling in aanmerking komt, met inachtneming van het Treasurystatuut 2017;
3. Na afronding van het 1^e project het proces (volgens vooraf geformuleerde evaluatiecriteria) te evalueren alvorens een borgstelling voor eventuele volgende project(en) wordt verleend.

Inleiding

Mede door de inzet van de werkgroep duurzaamheid is al enige tijd energiecoöperatie Heerde Energiek actief in onze gemeente. De afgelopen jaren zijn de vrijwilligers die hierachter zitten in de volle breedte bezig geweest om de energiecoöperatie vorm te geven. Onder andere het zoeken naar voldoende leden, geschikte locaties voor energie-opwek, het sluiten van overeenkomsten, een passend administratiesysteem en het opstellen van een sluitende businesscase heeft de nodige tijd gekost. Inmiddels is de energiecoöperatie zover dat voor het eerste project 4 overeenkomsten gesloten zijn met eigenaren van agrarische bebouwing om in totaal 800 zonnepanelen op daken te plaatsen. Leden van de coöperatie profiteren na realisatie van voordelige groene stroom. Om de investeringen te kunnen bekostigen is de energiecoöperatie voor een groot deel afhankelijk van externe middelen. Deze externe middelen wil de coöperatie zelf aantrekken door het aangaan van een lening. Aan de gemeente Heerde wordt gevraagd om onvoorwaardelijk en onherroepelijk borg te staan voor deze lening.

Beoogd effect

Mogelijk maken dat de gemeente borg kan staan voor leningen om zo de realisatie van duurzame energie door de energiecoöperatie te stimuleren. Hiermee wordt beoogd om invulling te geven aan de gemeentelijke rol-neming om faciliterend te zijn bij publiek-private samenwerking rondom maatschappelijke onderwerpen.

Bevoegdheid / Juridisch kader

- Een gemeente is bevoegd om onder voorwaarden borg te staan voor organisaties ten behoeve van de uitoefening van de publieke taak (Wet Fido).
- Treasurystatuut 2017

Eerdere besluitvorming en kaders

-

Argumenten

1.1 *Duurzaamheid is speerpunt*

Duurzaamheid is als een van de grote speerpunten opgenomen in ons collegeprogramma. We beseffen ons goed dat de komende jaren een grote opgave op ons afkomt als het gaat om de verduurzaming van onze samenleving. Het meest prominent komt dit naar voren in de energietransitie en de zoektocht die daarbij hoort om energieneutraal te worden. De vastgestelde kadernota lokaal klimaatbeleid (2017) geeft een aantal uitgangspunten waar de gemeente zich tot 2021 concreet op gaat richten. Op gebied van hernieuwbare energie is dit het stimuleren van inwoners en bedrijven om te investeren in duurzame energie of te participeren in de energiecoöperatie, en waar mogelijk het faciliteren van lokale initiatieven. Het college ziet veel potentie in de energiecoöperatie en wil dit collectief van inwoners graag de gelegenheid geven om aan de slag te gaan. De energiecoöperatie is gebaat bij een gemeentelijke borgstelling op een lening bij bijvoorbeeld de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) of Nederlandse Waterschapsbank (NWB) om zo onder gunstige financiële omstandigheden concrete energieprojecten te kunnen realiseren. Dit raadsvoorstel geeft hier een invulling aan.

1.2 *Stimuleren van lokaal opgewekte energie*

De energiecoöperatie heeft het doel om zoveel mogelijk huishoudens in de gemeente Heerde te voorzien van duurzame en lokaal opgewekte energie. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de landelijke Regeling Verlaagd Tarief Energiebelasting (RVT), beter bekend als 'de postcoderoosregeling'. Leden van de coöperatie die in een afgebakende omgeving van een energieproject wonen profiteren van een korting op de energiebelasting voor de elektriciteit die ze afnemen.¹ De korting op de energiebelasting levert een mooi voordeel op de energierekening op. De energiecoöperatie kiest ervoor om het instappen dusdanig laagdrempelig te maken dat ook lagere inkomensgroepen kunnen meedoen. Voor leden is het mogelijk om daarnaast nog extra kapitaal beschikbaar te stellen voor investeringen door middel van een achtergestelde lening tegen een aantrekkelijk rendement. Het grote voordeel is dat investeringen en opbrengsten van de energieproductie in de gemeente blijven omdat zonnepanelen (en eventueel later ook andere energieproductie) eigendom zijn van onze inwoners en de opgewekte energie lokaal ingezet kan worden. Daarnaast is het aannemelijk dat het bewustzijn en draagvlak van onze inwoners voor deze installaties toeneemt wanneer er ook lusten te verdelen zijn.

1.3. *Energiecoöperatie geeft uitvoering aan publieke taak*

Verduurzamen van de samenleving is niet een opgave die bij een gemeente kan worden gelegd. De gemeente heeft wel een duidelijk rol als het gaat om het creëren van de juiste omstandigheden en het stimuleren en faciliteren van initiatieven. Het streven van een collectief van inwoners om schone energie lokaal op te wekken zien we als een zaak van en voor algemeen publiek belang en willen we graag aanmoedigen. Door als gemeente borg te staan voor een lening of andere vorm van financiële tegemoetkoming is het mogelijk om dit soort publieke initiatieven van de grond te krijgen. Zonder gemeentelijke borgstelling komt de financiering van bijvoorbeeld een postcoderoosproject niet of enkel tegen hoge kosten tot stand. Hiermee worden niet de voordelen behaald die in

¹ Zie voor een uitgebreide toelichting het bedrijfsplan van Heerde Energiek in bijlage 2.

argument 1.2 zijn benoemd. Dit betekent expliciet dat de gemeente niet zelf een lening verstrekt aan de aanvragende partij, maar dat dit via een erkende financiële instelling gebeurt. Voor de hand ligt een lening bij de BNG of NWB, beiden banken die graag ondersteunen in het verstrekken van duurzame financieringen. Een gemeente kan alleen voor de uitoefening van de publieke taak leningen aangaan, middelen uitzetten of garanties verlenen. Uw raad wordt daarom gevraagd om een verzoek door een collectief van inwoners voor een borgstelling op de lening om de opwek van duurzame energie te kunnen realiseren, als invulling van onze publieke taak aan te duiden.

2.1 Energiecoöperatie Heerde Energiek is een partij die voor borgstelling in aanmerking komt

Op basis van de Wet Financiering decentrale overheden en ons Treasurystatuut kan een gemeenteraad specifieke partijen aanwijzen die in aanmerking kunnen komen voor een borgstelling of lening. Ons Treasurystatuut staat borgstelling of lening toe, mits er sprake is van inzet voor de publieke taak en de gemeenteraad de ontvangende partij goedgekeurd heeft.

Het moet gaan om een organisatie zonder winstoogmerk en om een organisatie met maatschappelijk belang. Bij Heerde Energiek staat financiële winst niet centraal; rendement wordt geïnvesteerd in nieuwe projecten en uitgekeerd aan de leden. Het maatschappelijk belang is zichtbaar doordat de coöperatie bestaat uit lokale deelnemers met het doel om de samenleving te verduurzamen en hier ook concreet werk van maken. Iedereen in onze gemeente kan lid worden en daarmee bijdragen aan deze doelstelling. Energiecoöperatie Heerde Energiek voldoet daarmee aan de eisen en het belang voor de samenleving is duidelijk. Daarmee komt het in aanmerking voor borgstelling door de gemeente op de lening. De gemeente staat voor maximaal 75% van de investering borg. Hierdoor is er geen sprake van staatsteun omdat minder dan het wettelijk vastgelegde percentage van 80% van de uitstaande lening door overheidsgaranties zal worden gedekt. Met de coöperatie worden in een overeenkomst nadere afspraken gemaakt over de borgstelling. Het doel is dat de energiecoöperatie op termijn op eigen benen kan staan en minder afhankelijk wordt van externe middelen. In deze beginfase is het nuttig dat de coöperatie op weg geholpen kan worden met steun door de gemeente.

2.2 Zonder garantstelling geen postcoderoos

Deelname aan de postcoderoos wordt aantrekkelijk voor (aspirant) leden wanneer hieruit een financieel voordeel kan worden behaald; klimaatoverwegingen alleen zijn vaak niet voldoende om huishoudens over de streep te trekken. Dit financiële voordeel is alleen mogelijk wanneer er kan worden geleend voor een laag rentepercentage. Banken zijn alleen bereid om leningen voor een laag rentepercentage af te geven wanneer daar een borgstelling van een solide partij, in dit geval de gemeente Heerde, tegenover staat.

2.3 Subsidie van de provincie is eindig

Bij de provincie Gelderland kan door de energiecoöperatie een subsidiebedrag van maximaal € 40.000,- worden aangevraagd voor de opstartkosten van een postcoderoosregeling. Hoe langer er wordt gewacht met het aanvragen van deze subsidie, hoe groter de kans dat deze subsidiepot leeg is. Voorwaarde is dat er minimaal 50 leden zijn ingeschreven bij de energiecoöperatie. Dit is het geval.

3.1 College voert uit

De afhandeling van de borgstelling en het opstellen van bijbehorende voorwaarden is een uitvoerende taak die door het college kan worden uitgevoerd. Het college informeert de raad hierover.

3.2 Evaluatie na borgstelling voor eerste project

Het eerste project waar de energiecoöperatie concreet mee aan de slag wil is het realiseren van zo'n 800 zonnepanelen op 4 agrarische opstallen (gemiddeld 200 per dak). De kosten hiervoor worden

geraamd op ongeveer € 200.000,-, waarvan de gemeente voor maximaal 75% borg staat. Het college stelt vooraf evaluatiecriteria op waar na de uitvoering van het eerste project aan getoetst wordt. Met uw raad zal geëvalueerd worden wat de bevindingen van het eerste project zijn geweest voordat door het college een borgstelling voor eventuele volgende project(en) wordt afgegeven. Het college gaat er vanuit dat er na het eerste project binnen redelijke termijn nog 2 á 3 vergelijkbare projecten van vergelijkbare orde worden uitgevoerd waarvoor borgstelling nodig is. Op basis van de resultaten van eventuele volgende projecten zal door het college een afweging worden gemaakt wanneer het wenselijk is om de borgstelling voor externe leningen voor Heerde Energiek ten einde te laten komen. Het totaalbedrag aan uitstaande garanties met bijbehorende risico's voor de gemeente Heerde, ontwikkelingen in de markt, voorwaarden in de overeenkomst en de robuustheid van de energiecoöperatie om zelfstandig te opereren spelen hierbij onder andere een rol. Bij deze afweging wordt uw raad betrokken.

Kanttekeningen

De gemeente Heerde loopt risico

Een postcoderoosregeling zoals nu voorligt is relatief nieuw; er is hiermee in het land nog niet veel ervaring opgedaan. Dit betekent dat lastig is in te schatten welke risico's zich kunnen gaan voordoen en hoe groot deze eventuele risico's zijn. De gemeente Heerde staat bij het eerste concrete project borg voor ongeveer € 150.000,- (3/4 deel); het resterende deel ad. € 50.000,- wordt bijgedragen door de leden van de coöperatie in de vorm van achtergestelde leningen en jaarlijkse ledenbijdragen. Wanneer de coöperatie, door wat voor oorzaak dan ook, niet meer aan de (financiële) verplichtingen kan voldoen, dan wordt eerst het aandeel van de leden aangesproken. Daarna wordt een beroep gedaan op de borgstelling van de gemeente. Dit kan betekenen dat de gemeente Heerde een deel of het gehele borgstellingsbedrag voor het eerste project van ongeveer € 150.000,- kwijt is. Wanneer er meerdere projecten worden uitgevoerd waarvoor de gemeente borg staat neemt dit bedrag uiteraard toe. Tegelijkertijd dienen we bewust te zijn dat het faciliteren van waardevolle nieuwe maatschappelijke initiatieven ook een bepaalde mate van gedrevenheid vraagt om deze van de grond te krijgen en dat de gemeente bereid moet zijn om zich hieraan te committeren. Het voordeel is dat wanneer de zonnepanelen eenmaal geplaatst zijn er ook sprake is van opbrengsten waardoor de investering zichzelf kan terugverdienen.

De gemeente sluit een overeenkomst met de energiecoöperatie

Het borg staan brengt een aantal risico's en verplichtingen met zich mee waar we grip op willen houden. Het college zal daarom nog nadere afspraken met Heerde Energiek gaan maken. Met het sluiten van een overeenkomst met de Energiecoöperatie zijn o.a. risico's op het gebied van betrouwbare informatievoorziening, zo nodig inperken van bevoegdheden bestuur en minimum omvang van het Eigen Vermogen beperkt of afgedekt. Uw raad wordt nader geïnformeerd hoe de overeenkomst is uitgewerkt.

Salderingsregeling wordt aangepast

Momenteel wordt de terug geleverde stroom aan het net weggestreept tegen de afgenomen stroom (salderingsregeling). Hierop is de businesscase afgestemd. Minister Wiebes wil deze salderingsregeling op termijn vervangen door een terugleververgoeding. Onduidelijk is nog of, en zo ja, hoe groot de financiële consequenties hiervan worden, ook al wordt er door het Rijk wel op gestuurd dat het lonend moet blijven om zonnepanelen te plaatsen. Bij collectieve projecten die nog onder de oude voorwaarden zijn opgestart is afgesproken dat deze recht houden op vijftien jaar lang korting op de belasting. Met een eventuele verlaging van de energiebelasting is al wel rekening gehouden in de businesscase.

Geld

- Geen sprake van een directe investering of exploitatiebijdrage;
- Borgstelling omvat het maximum van de uitgezette leningen. Voorafgaand aan het afsluiten van de 1e lening worden de gemaakte afspraken vastgelegd in een overeenkomst. Voorafgaand aan het verstrekken van een nieuwe lening vindt een expliciete evaluatie van de reeds verstrekte leningen plaats alvorens een nieuwe lening onder borgstelling wordt verstrekt;
- Doordat de gemeente voor maximaal 75% van de investering borgstaat is er geen sprake van staatssteun.

Uitvoering

Bij instemming wordt de energiecoöperatie op de hoogte gebracht van uw besluit, wordt de overeenkomst met de energiecoöperatie nader uitgewerkt door het college en daarna kan de energiecoöperatie aan de gang gaan met de concrete uitwerking en realisatie van het eerste project. Het college is bevoegd tot het afsluiten van de definitieve borgstelling. Over de overeenkomst en de daarin opgenomen randvoorwaarden wordt uw raad geïnformeerd.

Er is voorafgaand aan uw besluit nog geen volledige aanvraag ingediend voor borgstelling door de energiecoöperatie. Na instemming door uw gemeenteraad kan de energiecoöperatie definitieve afspraken maken met leveranciers, dakeigenaren, leden, energiebedrijven, belastingdienst en de geldverstrekker. Ook kan de subsidie bij de provincie worden aangevraagd. Dit alles leidt tot een definitieve businesscase. Op basis hiervan kan de eerste investering worden gedaan, waarbij het college de afhandeling van de borgstelling organiseert. Per project zullen eerst voldoende leden worden gezocht om elektriciteit af te nemen en zal de energiecoöperatie aan een aantal voorwaarden moeten voldoen om de investering te kunnen dragen. De energiecoöperatie zal daarom gaan werken in verschillende tranches en bij voldoende animo eventuele nieuwe projecten bij het college indienen voor borgstelling.

Advies commissie(s)

De commissie adviseert behandeling als A-onderwerp.

Heerde, 18 december 2018

Het college van Heerde

mr. G.J. de Graaf

B. van Zuthem

, burgemeester

, gemeentesecretaris

Bijlagen:

1. Raadsbesluit borgstelling lening energiecoöperatie
2. Samenvatting voordeel leden en coöperatie

Vertrouwelijk ter inzage:

3. Bedrijfsplan Heerde Energiek